

Till:

Socialstyrelsen@socialstyrelsen.se

Diarienummer 30848/2017

Svenska Röda Korsets yttrande över *Barn som kommer till Sverige och uppges vara gifta Vägledning till socialtjänsten, samt Informationsmaterial till barn som är gifta och deras föräldrar och andra närstående*

Svenska Röda Korset har beretts tillfälle att lämna synpunkter på utkast till Socialstyrelsens vägledning *Barn som kommer till Sverige och uppges vara gifta*, samt *Informationsmaterial till barn som är gifta och deras föräldrar och andra närstående*, och vill med anledning av detta framföra följande.

Sammanfattning av Svenska Röda Korsets synpunkter

- Svenska Röda Korset välkomnar att Socialstyrelsen utfärdar en vägledning till personal inom socialtjänsten för att ge ökad kunskap och praktiskt stöd i handläggningen av barn som kommer till Sverige och uppges vara gifta, samt att Socialstyrelsen förtydligar informationsmaterial till barn som är gifta och deras föräldrar och andra närstående.
- Svenska Röda Korset anser baserat på vår verksamhetserfarenhet att vissa avsnitt bör utvecklas, förstärkas och förtydligas. Våra synpunkter utvecklas nedan.

Svenska Röda Korset**Swedish Red Cross****Croix-Rouge Suédoise****Cruz Roja Sueca****السويدي الأحمر الصليب**Internationella rödakors- och
rödahalvmånefederationenAdress
P.O Box 17563
Hornsgatan 54
SE-118 91 Stockholm
Sweden
LandTelefon
+ 46 (0)8 452 46 00
Telefax
+ 46 (0)8 452 46 01Internet
www.redcross.se
Bankgiro
900-8004E-post
info@redcross.se
Organisationsnummer
802002-8711

A.E

Svenska Röda Korsets utgångspunkter i dessa frågor

Röda Korsets uppdrag är att förhindra och lindra mänskligt lidande, skydda liv och hälsa och att säkerställa respekt för varje människas värde. Vi ska arbeta mot diskriminering och rikta våra insatser mot de mest utsatta. Inom ramen för det uppdraget arbetar Röda Korset bl.a. för att säkerställa respekt för internationell humanitär rätt, mänskliga rättigheter och humanitära värderingar och principer. En del av verksamheten innebär därmed direkt och indirekt arbete med och för barns rättigheter.

Svenska Röda Korset har lång erfarenhet av arbete för och med människor på flykt globalt, nationellt och lokalt. Röda Korset finns på plats från flyktens början i konflikt och katastrof, längs flyktens väg, till ankomsten i Sverige, vid asylprocessen och etableringen i samhället. Vi ger juridiskt stöd i asyl- och familjeåterförningsärenden, medmänskligt stöd vid förvarstagande och rådgivning vid återvändande, samt bedriver vård för människor som utsatts för tortyr eller andra traumatiska upplevelser från väpnad konflikt eller flykt. Vi möter därför dagligen barn, ensamkommande såväl som barn i familj, som behöver hjälp med frågor kopplat till efterforskning och familjeåterförning, migration och återvändande, barn som är i behov av psykosocialt stöd och barn som behöver vård och behandling. Vi möter också papperslösa barn och andra migrantbarn som faller utanför samhällets skyddsramar. Dessa omfattande verksamheter runt om i Sverige innebär att Svenska Röda Korset i olika sammanhang även möter barn som uppges vara gifta.

Svenska Röda Korsets synpunkter

Barn som kommer till Sverige och uppges vara gifta. Vägledning till socialtjänsten:

- Svenska Röda Korset ser det som positivt att Socialstyrelsen utfärdar en vägledning till personal inom socialtjänsten för att ge ökad kunskap och praktiskt stöd i handläggningen av barn som kommer till Sverige och uppges vara gifta. Överlag anser vi att detta är en bra och heltäckande vägledning som, om den följs och används på rätt sätt, kommer att bidra till bättre handläggning med utgångspunkt i det enskilda barnets behov och situation. Vi ser det som positivt att principen om barnets bästa betonas och att denna princip ska beaktas i alla ärenden som rör barn, samt *vara avgörande* vid beslut och åtgärder som rör vård- eller behandlingsinsatser för barn enligt SoL, samt *vara avgörande* vid beslut enligt LVU. Vi ser det också som positivt att barns rätt till delaktighet och vikten av att säkerställa barns rätt till information, barns rätt till att komma till tals och bli lyssnat på, samt barns rätt till inflytande och självbestämmande, understryks.
- I vägledningen understryks vikten av samverkan mellan olika aktörer som möter barn som uppges vara gifta, exempelvis socialtjänsten, skola, samt hälso- och sjukvård. Man betonar även vikten av att följa upp beslutade insatser i de fall barn är placerade utanför det egna hemmet, genom exempelvis regelbundna personliga besök och enskilda samtal med barnet. Svenska Röda Korset instämmer i detta behov av samverkan och uppföljning och vill här framföra de svårigheter vi ibland ser när asylsökande barn flyttas runt och har flera olika boenden under den första tiden i Sverige, ibland i olika kommuner. Ibland flyttas man igen den dag man får uppehållstillstånd. Dessa uppbrott är i sig påfrestande för barn som är i behov av stabilitet och trygghet, något som är viktigt för alla barn men - enligt vår erfarenhet - extra viktigt för barn som kommer till Sverige och som varit med om traumatiska upplevelser under krig, våld och flykt, inklusive separation från vänner och nära anhöriga.

Dessutom försvårar uppbrott och flytt den samverkan och uppföljning som behövs när det gäller barn som avses i denna vägledning. Här vill vi framhålla att särskilt hänsynstagande bör tas där man aktivt strävar för att möjliggöra samverkan och uppföljning, där nödvändig tid avsätts för detta samt i de fall där flytt av barn mellan kommuner är nödvändig, att socialtjänsten säkerställer så bra överlämning som möjligt, där barnet informeras om vem som gör vad i hens ärende.

- Vägledningen nämner att barn som flytt sitt hemland ofta varit med om traumatiska upplevelser, något som Svenska Röda Korset vill understryka. Vi möter dagligen barn som varit med om svåra traumatiska upplevelser kopplat till krig, våld och flykt, detta i kombination med separation från vänner och anhöriga. Vi möter barn som själva utsatts för våld eller som bevittnat våld, ibland död, på nära håll. Extra svår är situationen för ensamkommande barn som inte har tryggheten i att ha en förälder närvarande.

Utöver det som nämnts i vägledningen vill vi understryka vikten av att personal inom socialtjänsten som handlägger den här typen av ärenden har kunskap om trauma och bemötande av barn som varit med om traumatiska upplevelser. Handläggande personal bör också ha tillgång till lämplig handledning och annat stöd inom personalgruppen.

- Vägledningen tar upp samtal genom tolk och även detta är något som Svenska Röda Korset har stor erfarenhet av. Här skulle vi gärna se att vägledningen utvecklas ytterligare. Bl.a. bör det understrykas att man i största möjliga utsträckning ska använda auktoriserade tolkar med kunskap i att tolka för barn. Man bör föra in resonemang kring val av tolk, där det kan vara viktigt att fråga barnet vilket kön på tolken hen önskar ha. Om man möter barnet upprepade gånger bör man i så stor utsträckning som möjligt säkerställa att samma tolk närvarar vid

mötena. Som handläggare bör man dessutom vara observant på att tolkens grupp- eller klantillhörighet kan ha betydelse för barnets trygghet att tala fritt. I vissa fall kan telefontolkning, med den relativa anonymitet det ger barnet, vara att föredra, medan platstolk i andra fall är det bästa. Allt detta är faktorer som man som handläggare måste vara observant på och ha lyhördhet inför. Ytterst handlar det om att skapa en trygg miljö där barnet vågar uttrycka sig fritt.

Informationsmaterial till barn som är gifta och deras föräldrar och andra närstående:

- Svenska Röda Korset ser det som positivt att Socialstyrelsen förtydligar informationsmaterial till barn som är gifta och deras föräldrar och andra närstående. Det är viktigt med tydlig, konkret, lättförståelig, och lättillgänglig information till berörda personer, information som bör publiceras på olika språk. Svenska Röda Korset anser att informationsmaterialet är bra och att det kommer, om det används korrekt, vara till hjälp för de barn och deras anhöriga som berörs. Det är viktigt att denna information inte bara delges i skriftlig form, utan att varje handläggare inom socialtjänsten som möter barn som uppges vara gifta tar sig tid att förklara dess innehåll, och är tillgänglig för frågor.
- Informationsmaterialet tar upp barns rättigheter och vad som gäller i Sverige. Här skulle vi gärna se en utveckling av texten så att man på lämpligt sätt berör skillnaden mellan samhällen där kollektivet tar de flesta viktiga besluten, och samhällen som Sverige där individen tar de flesta besluten på egen hand. Ett förslag på skrivning skulle vara följande: "I Sverige bestämmer varje människa i väldigt hög grad över sitt eget liv. I många länder fattas viktiga beslut av familjen, släkten

eller klanen, men i Sverige är det oftast individerna som själva fattar de viktiga besluten – även om de flesta samråder med sin familj om beslut som är svåra att ta på egen hand.”

- I informationsmaterialet finns ingen information om att hbtq-personer i Sverige har samma rättigheter och skyldigheter som heterosexuella personer och att det svenska samhället är mindre normativt när det gäller synen på sexualitet, än vad många andra samhällen i världen är. Detta är viktig information för dem som kommer till Sverige, både de som själva är hbtq-personer, de som är anhöriga till en hbtq-person, och de barn/ungdomar som kanske själva har frågor kring sin sexuella läggning eller tillhörighet.
- Vad gäller punkten ”här hittar du mer information” där remissinstanser uppmanas föreslå webblänkar ser vi från Svenska Röda Korsets sida gärna att länk till vår hemsida www.redcross.se finns med. Vid behov bidrar vi gärna med ytterligare specificering och information om det stöd våra olika verksamheter kan bidra med.

SVENSKA RÖDA KORSET

Anna Ernestam

t.f. Generalsekreterare